

‘Alleen samen kunnen we de meerwaarde van de logopedie laten zien’

Onlangs verscheen de Kennisagenda Logopedie met daarin **vijftig urgente logopedische onderzoeksvragen**. ‘Dit is essentieel voor de logopedie van de toekomst.’

TEKST ERICA RENCKENS ILLUSTRATIE CHIARA ARKESTEIJN

De allereerste stappen voor de dit najaar verschenen Kennisagenda werden vlak voor de zomer van 2017 gezet. Toen kwam de NVLF Wetenschapsraad, opgericht op initiatief van Ellen Gerrits, hoogleraar op de NVLF leerstoel en lector aan Hogeschool Utrecht, voor het eerst samen. Onder de dertien leden van de raad waren naast voorzitter Gerrits ook Yvonne van Zaalen (associate lector aan de Fontys Hogeschool) en Lizet van Ewijk (senior onderzoeker aan Hogeschool Utrecht). ‘We stelden toen direct al vast dat er grote behoefte was aan een Kennisagenda. Daarmee kunnen we het onderzoek beter op elkaar laten aansluiten. Samen staan we sterker’, vertelt Van Ewijk. ‘Toevallig stelde ZonMw rond die tijd net budget beschikbaar om zo’n Kennisagenda te ontwikkelen.’ De Wetenschapsraad besloot deze kans

aan te grijpen; Gerrits, Van Zaalen en Van Ewijk maakten deel uit van het projectteam dat de agenda opstelde.

De financieringsmogelijkheid vanuit ZonMw was een direct gevolg van het hoofdlijnenakkoord paramedische zorg, dat het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in juni 2017 sloot met onder andere de Zorgverzekeraars Nederland, de Patiëntenfederatie Nederland en Paramedisch Platform Nederland (PPN). Hierin zijn afspraken gemaakt om onder meer de zorgkosten beheersbaar te houden en de kwaliteit van de paramedische zorg te verhogen. Gerrits: ‘De minister heeft aangegeven dat de paramedische beroepen in de wetenschappelijke onderbouwing achterlopen op de medische wereld. Daarom krijgt het onderzoek in deze zorgberoepen nu een extra impuls.’

Helemaal eerlijk is die vergelijking met geneeskunde niet, legt Van Zaalen uit: 'Daar ligt de focus duidelijk op genezing. Dat kan bij ons niet, wij werken met veelal chronische aandoeningen waar we leren goed mee om te gaan. Maar die participatie is nu nog onvoldoende meetbaar – dat zie je dan ook terugkomen in Kennisagenda.' Gerrits ziet nog een verschil met de

geneeskunde: 'Onze onderzoekstraditie is ook veel korter. De laatste tijd zie je wel een enorme stijging van het aantal logopedische onderzoekers, dankzij de komst van de verschillende lectoraten. Zij geven vaak ook les, dus zo komt het onderzoek via studenten weer terug in de praktijk.'

‘Hoewel we dus primair vanuit een inhoudelijk gedreven wens werkten, creëerde de opdracht vanuit ZonMw – en de bijbehorende deadline – een mooi momentum om door te pakken,’ aldus Van Ewijk. Het resultaat is een solide document met in totaal vijftig voor de praktijk relevante onderzoeksvragen, geclusterd in drie thema’s (zie kader op pagina 17). Gerrits: ‘Die onderzoeksvragen staan voor kennishiaten op het gebied van preventie, cure en care die we de komende tijd willen invullen. Met deze Kennisagenda kunnen we laten zien dat niet alleen wij als wetenschappers die onderwerpen belangrijk vinden, maar dat ook de logopedisten, cliënten en stakeholders hierachter staan. Dat vergroot de kans op onderzoeksfinanciering.’

BELANGRIJKE VRAGEN

Hoe is de Kennisagenda tot stand gekomen? ‘Eerst hebben we een plan van aanpak gemaakt, vergelijkbaar met de methodiek van eerder ontwikkelde kennisagenda’s en de aanpak van andere PPN-beroepsverenigingen,’ vertelt Van Zaalen. ‘Toen zijn gelijktijdig twee processen in gang gezet, onder begeleiding van de NVLF. We hebben een online vragenlijst ontwikkeld waarin we kennishiaten op het gebied van care, cure en onderwijs identificeerden. Die is ingevuld door zowel leden van de NVLF als stakeholders – opleidingen, patiëntenverenigingen, zorgverzekeraars, beroepsverenigingen enzovoort. Tegelijkertijd hebben junior-onderzoekers Nicole ter Wal en Aafke van der Schaaf alle bestaande nationale en internationale richtlijnen beoordeeld. Wat is het niveau van de evidentie? Welke adviezen worden er gegeven voor vervolgonderzoek? Is

de richtlijn nog actueel of zijn sommige vragen inmiddels alsnog beantwoord? Een gigantische klus.’

Uiteindelijk leverde deze inventarisatie een lijst op van 162 kennishiaten. Met behulp van honderd geselecteerde logopedisten bracht de Wetenschapsraad hier een prioritering in aan. ‘Wat direct opviel was dat er ook vragen werden gesteld waarop al een antwoord is’, vertelt Gerrits. ‘Kennisoverdracht van wetenschap naar de praktijk moet echt een speerpunt worden in al ons onderzoek.

De komende tijd gaan we dan ook in een plan van aanpak beschrijven hoe we bestaande kennis beter kunnen implementeren in het werkveld.’ Van Zaalen: ‘Als onderzoeker moet je ervan uitgaan dat je wetenschappelijke publicatie nauwelijks de praktijk zal bereiken. Je moet dus bijvoorbeeld ook publiceren in een Nederlands vakblad, lezingen geven of een boek schrijven.’

Daarnaast scheelt het als logopedisten weten welk onderzoeksinstituut ze kunnen benaderen met welke vragen. ‘We willen op de NVLF-website een overzicht publiceren van de verschillende onderzoeklijnen aan universiteiten en hogescholen. Logopedisten weten me vaak wel te vinden met vragen over TOS, bijvoorbeeld over de recente richtlijn’, vertelt Gerrits. ‘Die beantwoorden we ook en FAQs worden op de website van de NVLF geplaatst.’ Van Zaalen: ‘De tijd van logopedisten is beperkt, dus we moeten het ze zo makkelijk mogelijk maken.’

De leden van de Wetenschapsraad hebben de overgebleven openstaande onderzoeksvragen beoordeeld op punten als relevantie, urgentie, haalbaarheid en impact. Gerrits: ‘We kennen als Wetenschapsraad de rapporten over de verschuivingen door Passend Onderwijs en de toekomst van de zorg, met de transitie van complexe derde- en tweedelijnszorg naar de eerste lijn en de gevolgen van de vergrijzing. Onze onderzoeksvragen moesten wel aansluiten bij andere kennisagenda’s en bij wat de minister belangrijk vindt.’ Van Zaalen: ‘Andere vragen zijn natuurlijk óók belang-

Ook tijdens de **schrap- en verbetersessies** van de NVLF werd door de leden de behoefte aan wetenschappelijke onderbouwing benoemd. ‘Er moet meer evidence komen voor bijvoorbeeld de behandeling van TOS’, luidde één van de verbetervoorstellen. Met de Kennisagenda wordt gehoor gegeven aan deze behoefte.

rijk, maar die komen veelal vanzelf zodra deze vragen zijn beantwoord.'

KRACHTEN BUNDELEN

Dit jaar verschijnen verschillende kennisagenda's van de paramedische vakgebieden; die van fysiotherapie was in 2017 afgerond. 'ZonMw gaat nu samen met de paramedische beroepen een onderzoeksprogramma ontwikkelen, zodat we straks daadwerkelijk onderzoek kunnen doen om die kennishiaten in te vullen', aldus Gerrits. Van Ewijk: 'Het zou natuurlijk fantastisch zijn als we de Kennisagenda over een jaar of vier weer moeten herzien, omdat we een aantal vragen hebben kunnen beantwoorden. Maar daar hebben we wel de hulp van de logopedisten bij nodig. We moeten onze krachten bundelen, anders lukt het niet.'

Hoe moet dat gebeuren? 'Logopedisten spelen altijd al een belangrijke rol bij ons onderzoek. Vaak dragen ze factoren aan waar wij als onderzoekers nog helemaal geen rekening mee hadden gehouden', aldus Gerrits. Van Zaalen: 'We hopen dat geïnteresseerde logopedisten naar aanleiding van de Kennisagenda contact met ons opnemen. Elk idee voor onderzoek is een mooie start voor een nieuw traject.'

Logopedisten kunnen ons erg van dienst zijn door bijvoorbeeld participanten te leveren of data te verzamelen. Wij helpen dan uiteraard om dat op een gestructureerde manier te doen.'

Ook de logopedist profiteert van deze samenwerking, zo merken de onderzoekers. 'Er zijn altijd logopedisten die

Wonne van Zaalen

via onderzoek kennismaken met nieuwe interventies. Daarnaast zien we regelmatig logopedisten vervolgens terug in de collegebanken. Leuk om te zien dat de olievlek zo steeds groter wordt,' vertelt Gerrits.

Het is belangrijk dat logopedisten uit de praktijk en onderzoekers de handen ineen slaan, benadrukt ook Van Ewijk. 'We zijn als complete beroepsgroep verantwoordelijk voor de professionalisering van ons vak. Alleen samen kunnen we de meerwaarde van de logopedie laten zien.'

In de Kennisagenda Logopedie zijn de vijftig onderzoeksvragen ingedeeld in drie thema's.

Thema 1: Effectiviteit van logopedisch handelen

Wat werkt het beste, wanneer, hoe, bij wie en waarom? De 24 vragen binnen dit thema zijn urgent en relevant vanwege de complexiteit van de interventies en de grote variatie aan symptomen bij bepaalde logopedische stoornissen.

Thema 2: Multi- en interprofessionele zorg voor mensen met logopedische stoornissen

Het spreken van één taal binnen de zorg is cruciaal. Niet alleen voor het samenwerken met andere disciplines, maar ook voor de communicatie met de cliënt en zijn omgeving. De 15 vragen in dit thema vormen actuele kennishiaten op dit gebied.

Thema 3: Innovatie van logopedisch handelen

E-health en andere nieuwe technologieën kunnen de zorg efficiënter en effectiever laten verlopen. De 11 onderzoeksvragen binnen dit thema gaan over nieuwe interventies en de innovatie van interventies met behulp van online therapie, games en virtual reality.

Kijk voor meer informatie op nvlf.nl/kennisagenda.

Wilt u contact opnemen met de Wetenschapsraad? Dat kan via logopedie@nvlf.nl.

Lizet van Ewijk